

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

27.06.2026. Nr. 1-5/132

SIA "Latvijas Zaļais punkts"

_PRIVATE@40003475890

SIA "Zaļā josta"

_PRIVATE@40003600046

SIA "MAXIMA Latvija"

_PRIVATE@40003520643

SIA "Rimi Latvia"

_PRIVATE@40003053029

SIA "LENOKA"

_PRIVATE@40003642393

SIA "Lidl Latvija"

_PRIVATE@40203023760

Par bērnu piekļuves ierobežošanu izlietotajām elektroniskajām cigaretēm

Atbilstoši Tiesībsarga likuma 11. panta 4. punktam viena no tiesībsarga funkcijām ir jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu.

Tiesībsarga biroja redzeslokā pēc veiktajām pārbaudes vizītēm ārpusģimenes aprūpes iestādēs nonākusi satraucoša informācija par bērnu un pusaudžu rīcību, kas saistīta ar lielveikalos izvietotajām šķirošanas kastēm mazajai elektrotehnikai. Tās paredzētas nolietoto elektronisko ierīču nodošanai, taču kastēs tiek izmestas arī elektroniskās cigaretes kā videi kaitīgo preču atkritumi. Iestāžu darbinieki informē, ka bērni un pusaudži brīvi piekļūst šo kastu saturam, velk ārā izmestās elektroniskās cigaretes un tās izsmēķē (izmanto tajās atlikušo šķidruma vai baterijas resursu).

Šāda rīcība apdraud bērnu veselību un attīstību. Atkarību izraisošu vielu lietošana bērnu vidū nav pieļaujama, un brīva piekļuve bīstamiem atkritumiem, kas satur nikotīnu un citas ķīmiskas vielas, palielina saindēšanās un veselības bojājumu riskus. Bez vecāku gādības palikušo bērnu vidū lielai

daļai ir nopietnas veselības problēmas, kas prasa medikamentozu ārstēšanu. Smēķēšana būtiski samazina ārstēšanās pasākumu efektivitāti.

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48. pants aizliedz bērnam lietot un iegādāties tabakas izstrādājumus, augu smēķēšanas produktus, elektroniskās smēķēšanas ierīces un to uzpildes tvertnes. Bērns ir aizsargājams no smēķēšanas. Savukārt minēto ierīču brīva pieejamība publiski pieejamās nodošanas tvertnēs (kastēs) rada situāciju, kurā bērnam netiek nodrošināta pienācīga aizsardzība no kaitīgu vielu ietekmes.

Tas vien, ka lielveikalos ir izvietoti šķirošanas punkti vides aizsardzībai ir ļoti atbalstāma un sabiedrībai nozīmīga rīcība. Tomēr praksē tas rada neparedzētu izaicinājumu – pašreizējais kastu tehniskais risinājums vai izvietojums paver iespēju bērniem piekļūt šim saturam. Lai mazinātu šos riskus un pasargātu bērnus no piekļuves veselībai bīstamiem produktiem, ir būtiski pilnveidot esošo kārtību.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.² panta 3. punktā noteikto, ka tiesībsargs iesniedz priekšlikumus, kas veicina bērna tiesību ievērošanu, aicinu tirdzniecības tīklu vadību sadarbībā ar atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumiem meklēt un ieviest efektīvākos risinājumus bērnu piekļuves ierobežošanai (piemēram, pielāgojot tvertņu konstrukcijas ar drošības mehānismiem, kas nepieļauj priekšmetu izņemšanu pēc to iemešanas, mainot kastu izvietojumu tā, lai tās atrastos nepārtrauktā personāla – apsardzes, kasu zonas vai informācijas centra – uzraudzībā, u.tml.).

Lūdzu **līdz 2026. gada 31. jūlijam** informēt par veiktajiem un plānotajiem pasākumiem bērnu drošības risku novēršanai saistībā ar elektronisko cigarešu nodošanas kastēm tirdzniecības vietās. Ļoti novērtēsim jūsu iesaisti un atbalstu bērnu tiesību aizsardzībā!

Ar cieņu

tiesībsardzes pilnvarojumā

Bērnu tiesību nodaļas vadītāja

Laila Grāvere